

JE LI DOISTA UPITAN NASTUP HRVATSKE NA SAJMU KNJIGA U LEIPZIGU

Otkada je Hrvatska prihvatila ponudu Lajpciškoga sajma knjiga, da se 2008. predstavi kao zemlja partner (a ovogodišnji je nastup tome trebao biti predigra), bura što se podigla oko pripreme hrvatskoga nastupa na toj prestižnoj europskoj olimpijadi duha već se mjesecima ne stišava. Je li doista dovedeno u pitanje naše sudjelovanje na tome uglednom sajmu, što će se održati idući mjesec, 22. ožujka, i je li doista direktor knjižnoga Leipziga Oliver Zille, kako tvrde neke tiskovine, „iznerviran hrvatskom nesposobnošću u organizaciji“, izjavio kako su naše „kulturne institucije nesposobne, pa ćemo vam mi dati novac za nastup“ ili su to, unatoč svim nesuglasticama, tek proizvoljne i senzacijama obojene ocjene?

Ministarstvo podmeće leđa

Istina je da su se prijepori vodili oko projekta priprema za Leipzig 2008., koji su projekt izradili u rujnu 2005., na zahtjev Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske, vrsni i prokušani znalački dvojac Alida Bremer i György Dalos. Kako Zajednica, koja je s Leipziškim sajmom i dogovorila naš reprezentativni nastup, što zbog objektivnih, što zbog subjektivnih problema nije baš ništa učinila u realizaciji programa, a vidjevši da je vrag odnio šalu i da vrijeme nepovratno odmiče, Ministarstvo kulture preuzelo je na sebe dio obvezujućih poslova. I što se sada događa? Događa se to da se Ministarstvo proziva što je podmetnulo leđa onda kada je bilo najpotrebnije, tj. kada su svi organizacijski brodovi potonuli. Naime, da bi spasilo projekt, Ministarstvo je imenovalo u prosincu 2006. (iako bez ugovora) Alidu Bremer i Györgya Dalosa voditeljima projekta.

U to vrijeme više nitko nije ni računao na Zajednicu koju je nota bene napuštao i njezin dotadašnji predsjednik Zdenko Ljevak, ali i prokušani voditelj međunarodnih sajmova i izvanredni poznavatelj njemačke kulturne sredine Srećko Lipovčan. Njegov nasljednik, recimo i to, nimalo se nije proslavio organizacijom prošlogodišnjega Frankfurtskog sajma. Obezglavljena ta strukovna udruga više nije ni mogla niti znala pružiti potrebnu logistiku u mjeri koja je nužna za predstavljanje nacije na jednoj tako zahtjevnoj međunarodnoj priredbi ranga Leipziškog sajma. No, kako zadaća Ministarstva kulture nije i ne može biti organiziranje i transport knjiga, a još manje postavljanje štanda i svemu tome sličnoga, čime se prije bavila Zajednica, a čime se isto tako ne mogu baviti autori programa, odlučeno je da će se angažirati jedna od agencija koja se profesionalno bavi tim poslovima. Čekao se, dakle, izbor agencije da bi se u konačnici potpisao trostrani ugovor i tako autori projekta, baš kao i odabrani pisci, dobili potrebnu logistiku. No, ne lezi vraže, tek što je silom prilika u Zajednici nakladnika uspostavljena kakva takva privremena vlast, u igru se 25. siječnja slavodobitno vraća ta udruga, i to ni manje ni više nego izravnim napadima na nositelje projekta te ih na osnovi njihove radne verzije programa, dakle neprovjereno i brzopleto, optužila, ali ne za program, koji jest jedini pravi temelj cijele priče našega nastupa na toj nama i te kako značajnoj sajamskoj priredbi, nego su pri tome pale ideološke optužbe kojima se prebrojavalo pisce, i to ne po kvaliteti i broju njihovih prevedenih knjiga na njemački jezik, već po tome tko pripada Društvu hrvatskih književnika, a tko Hrvatskom društvu pisaca. Kao da je spisateljska pripadnost tima društvima iole važna kvalitativna značajka po kojoj bi se onda strani nakladnik trebao određivati pri kupnji autorskih prava i promidžbi hrvatskih pisaca i književnosti.

Oliver Zille ponudio pomoć

Shvativši da s takvim potencijalnim partnerom, koji nije posegnuo za dijalogom već za napadom, teško može surađivati te da će se - ne uspostavi li se nužna komunikacija i transparenta suradnja (dakle imenuju osobe koje uz organizacijske sposobnosti govore i strane jezike) - morati otkazati neki nastupi naših pisaca, Alida Bremer je rečeni neriješeni problem iznijela na radnom sastanku s direktorom Leipziškog sajma (17. siječnja). I što je tada doista rekao Oliver Zille? U najboljoj namjeri, bez nervoze i ma kakve bahatosti i prijetnji Zille je, kako nam je potvrdila Alida Bremer,

ljubazno ponudio pomoć i logistiku, ukoliko sami ne uspijemo riješiti svoje nesporazume, a kako se ne bi moralo otkazivati već dogovoreno sudjelovanje naših pisaca u međunarodnom programu u koji spadaju tribine „Veliki jezici, male književnosti“ odnosno „Leipzig čita“. Kad bi se to ipak dogodilo, tada bi se naši pisci osjećali izgubljeno, a Hrvatsku bi ožigosala sramotna varijanta. Nadajmo se dakle da to toga neće doći i da će partner, koji će ovih dana biti dogovoren u Ministarstvu kulture, znati poštivati europske norme ponašanja te da će kriteriji kojima će se voditi biti ponajprije književno profesionalni, a ne diskriminacijsko politički.

Podsjetimo samo da Zajednica ne mora nužno biti u igri, te da je uobičajeno da poslove organizacije štanda preuzme neka od nakladničkih kuća, kakav je u praksi pozitivan slučaj, recimo, s Mađarskom ili Slovenijom, koja se ove godine predstavlja kao zemlja partner u organizaciji Študentske založbe. No, to, kako smo već rekli, može biti i agencija. Za koju će se inačicu, nakon svih prijepora, odlučiti akteri u ovoj našoj otužnoj priči, znat će se do utorka, 20. veljače, kada će napokon partneri potpisati toliko čekani ugovor.

Tko putuje u Njemačku

Bez obzira na sve naše mučne provincijalne sukobe i ishitrenosti, na sreću postoji osobnost Alide Bremer, sjajne poznavateljice suvremene njemačke književne i kulturne scene, ali i hrvatske književnosti, kojoj možemo zahvaliti da su naši autori najavljeni u svim sajamskim programima te da će prvi put, bude li sreće, nastupiti u elitnim prostorima u središtu Leipziga. I još kada bismo znali mjesec dana prije početka Sajma na koga će pasti kocka da nastupi u Njemačkoj i predstavlja hrvatsku književnost, bila bi nam puna šaka brade.

BRANKA DŽEBIĆ

VJESNIK, 17. i 18.02.2007.